

КОМИССАРОВ Микола Леонідович,
кандидат юридичних наук, доцент
начальник науково-організаційного відділу
Київського інституту
Національної гвардії України

ПОЧИНОК Сергій Михайлович,
кандидат військових наук, заступник
начальника кафедри Сухопутних військ
Національного університету оборони
України

КВАЛІФІКАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ВЧИНЕНИХ У СПІВУЧАСТІ В КОНТЕКСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗСУ

Аналіз військових злочинів висвітлив певні особливості щодо їх кваліфікації в разі вчинення за сукупністю. Доцільно детальніше проаналізувати цей інститут кримінального права, щоб уникнути помилок під час кваліфікації вчинених за сукупністю злочинів.

Питання кваліфікації злочинів проти встановленого законодавством порядку несення чи проходження військової служби за сукупністю злочинів висвітлювали у своїх наукових працях В.М. Білоконеv, В.П. Бодаєvський, В.В. Бондарев, С.І. Дячук, М.І. Карпенко, В.І. Касинюк, М.І. Панов, М.І. Хавронюк, С.О. Харитонов, О.А. Чуваков та інші вчені. Також ці питання аналізувалися фахівцями у коментарях до відповідних статей Кримінального кодексу України, інших публікаціях практичних працівників. Проте залишаються окремі питання, які потребують додаткового всебічного аналізу й висвітлення.

Сучасний стан злочинності в країні характеризується цілим рядом несприятливих тенденцій. На фоні кількісних негативних показників кримінальної статистики проходить цілий ряд значних якісних трансформацій. Це відноситься, в першу чергу, до групової злочинності.

Криміногенна ситуація в Україні характеризується тенденцією посилення організованості вчинюваних злочинів. Проблеми організованої злочинності в останнім часом набули, і не в останню чергу за допомогою засобів масової інформації, широкого резонансу. Організована група – це насамперед одна із форм співучасті, поняття та ознаки якої розглядаються в межах інституту співучасті у злочині. Співучасть завжди надає злочину більшої суспільної небезпеки, адже спільні, злагоджені злочинні дії, організовані і керовані, в більшості випадків, значно підвищують ефективність дій, спрямованих на досягнення злочинного результату. Злочинна діяльність при співучасті являє собою найнебезпечніший вид злочинної діяльності, що проявляється в

обміркованих, різноманітних, багатогранних діях декількох осіб, і обумовлюється певними особистими властивостями кожного із співучасників злочину.

Проблема боротьби із злочинністю, і зокрема злочинами, вчиненими у співучасті, набувають особливої соціально-політичної значимості для України на сучасному етапі розвитку.

Військовими кримінальними правопорушеннями визнаються передбачені КК кримінальні правопорушення проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів.

Окрім загальних ознак кримінального правопорушення військові кримінальні правопорушення мають спеціальні ознаки:

1. Об'єкт посягання – встановлений законодавством порядок несення або проходження військової служби

2. Суб'єкт – військовослужбовець, а також військовозобов'язані та резервісти під час проходження зборів.

3. Кримінальна протиправність – визнання діяння військовим кримінальним правопорушенням тільки в тому разі, якщо воно прямо передбачене у розділі XIX Особливої частини КК України.

Види військових кримінальних правопорушень за об'єктом посягання:

1. Проти порядку підлеглості та військової честі (статті 402-406);
2. Проти проходження військової служби (статті 407-409);
3. Проти порядку користування військовим майном та його збереження (статті 410- 414);
4. Проти порядку експлуатації військової техніки (статті 415- 417);
5. Проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб (статті 418-421);
6. Проти встановленого порядку збереження військової таємниці (ст. 422);
7. Військові посадові кримінальні правопорушення(статті 423-426);
8. Проти порядку несення служби на полі бою та в районі військових дій (статті 424- 433).

Перелік спеціальних суб'єктів військового кримінального правопорушення вказаний у частина 2 статті 401 КК України. Якщо особа

вчинила кримінальне правопорушення, але не зазначена в статті 401 КК України – відповідальність за співучасть.

Суб'єкти військовослужбовці:

- Збройних Сил України,
- Служби безпеки України,
- Державної прикордонної служби України,
- Національної гвардії України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України,
- Державної спеціальної служби транспорту,
- Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, інші особи, визначені законом.

Треба проводити аналіз чинного кримінального законодавства України щодо кваліфікації військових злочинів (ст. ст. 407–415 КК України), учинених за сукупністю злочинів, та вивчати особливості, які відображені в цих статтях. Урахування вимог ст. 33 КК буде гарантією правильної й повної кваліфікації злочинних дій військовослужбовців, військовозобов'язаних і резервістів під час проходження зборів, а також інших осіб, визначених законом.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341–III. Дата оновлення: 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Борка Я. Поняття співучасті у злочині, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки. LOGOE. ONLINE : International scientific e-journal. 2020. № 6. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.06.03.html>.
3. Ус О. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації : лекції. Харків : Право, 2018. С. 368.
5. Ус О. Правила кваліфікації злочинів, вчинених у співучасті. Вісник Національної академії правових наук України. 2014. № 1. С. 149–159.